

XXX. školsko Natjecanje iz hrvatskoga jezika

21. veljače 2025.

četvrti (IV.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

80	
----	--

Upute natjecateljima

1. Mobitele, pametne satove i druge prijenosne ili nosive elektroničke audio i videouređaje treba predati članu Povjerenstva koji provodi Natjecanje za pojedini razred.
2. Ispit se piše 90 minuta.
3. Ispit se piše isključivo kemijskom olovkom crne ili plave boje. Tinta se ne smije moći obrisati.
4. Prije rješavanja ispita treba čitljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
5. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
6. Ispitne zadatke treba pažljivo pročitati.
7. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
8. Rješenja treba upisivati na za to predviđena mjesta.
9. Ako natjecatelj želi izmijeniti odgovor, treba ga precrtati, dopisati istom kemijskom olovkom novi odgovor te podizanjem ruke pozvati dva člana Povjerenstva koja nadziru pisanje. Oba člana trebaju odmah pred natjecateljem parafirati izmjenu odgovora. **Svaki natjecatelj smije u cijelome ispitu imati najviše tri izmjene.**
10. Odgovori ne smiju biti pisani velikim tiskanim slovima.
11. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
12. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
13. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Školsko povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Školskoga povjerenstva)
2. _____
(član Školskoga povjerenstva)
3. _____
(član Školskoga povjerenstva)

Napiši na crte odgovore u zadatcima od 1. do 17.

1. Napiši pisanim slovima prema pravilima o pisanju velikoga i maloga početnog slova izraze otisnute velikim tiskanim slovima.

U Republici Hrvatskoj postupak patentiranja izuma u djelokrugu je

(DRŽAVNOGA ZAVODA ZA INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO)

Postupak priznanja patenta počinje podnošenjem prijave _____.
(ZAVODU)

Osim toga _____ prijavu patenta u Hrvatskoj ispituje
(NACIONALNOGA TIJELA)

i _____. Postoji i krovna
(EUROPSKI PATENTNI URED)

organizacija, koja djeluje pod _____.
(UJEDINJENIM NARODIMA)

Hrvatska je po broju registriranih patenata na predzadnjemu mjestu u

_____.
(EUROPSKOJ UNIJI)

(prema: lidermedia.hr)

6	
---	--

2. Upiši č ili ć u rečenice.

Japanski znanstvenik otkrio je novi tip stakla koje možemo popraviti jednostavno pritiš____u____i slomljene dijelove. Takva samoobnavljajuća svojstva dosad su pokazali samo kau____uk i neki gelovi.

2	
---	--

3. Upiši ije, je ili e u rečenice.

Periskop se konstruira tako da se na krajevima sv____tlopropusne cijevi sm____štaju zrcala pod kutom od 45 stupnjeva.

2	
---	--

10	
----	--

4. Odredi vrstu podcrtanim riječima.

Christopher iz New Yorka sam je izumio paletu neobičnih dezodoransa za sve one koji bi željeli mirisati poput maslačka, jastoga, keksa, pa čak i prljavštine.

sam _____

bi _____

poput _____

čak _____

4	
---	--

5. Odredi padež podcrtanim riječima. Pokrate (N, G, D, A, V, L, I) napiši na crte pokraj riječi.

Jeste li znali da su hrvatski inženjeri potaknuti Teslinim predavanjem izgradili i pustili u pogon hidroelektranu za izmjeničnu struju na Krki samo nekoliko mjeseci nakon one na Niagari. Voljela bih da mogu upoznati toga velikoga čovjeka kojega, nažalost, više nema, ali ipak živi u svojim izumima koji su svuda oko nas.

izmjeničnu _____

one _____

kojega _____

izumima _____

4	
---	--

6. Napiši točno podcrtane izraze koji u sljedećim rečenicama nisu u skladu s normom.

Čuveni japanski vlak-metak probio je 1964. led velikim brzinama, a i dandanas je sinonim za brzu željeznicu. On je top-model među vlakovima. Iako se kod nas radi na tome da se održi kakva-takva željeznička povezanost, hrvatska je željeznica i dalje svojevrsna rak-rana hrvatskoga prometa. Zamislite kakvo bi remek djelo bila pruga Osijek – Zagreb – Split kojom bi prometovao ultrabrzi vlak.

_____, _____

2	
---	--

10	
----	--

7. Napiši pravopisne znakove u sljedećoj rečenici.

Prve riječi koje su prenesene telefonom bile su one kojima je izumitelj Bell uzbuđenim glasom pozvao svojega asistenta iz susjedne sobe Watsone smjesta dođite ovamo

2	
---	--

8. Odredi vrstu izdvojenim surečenicama.

Poredak izuma prema važnosti teško je odrediti jer su neki od njih toliko važni da su zaslužni za stvaranje današnje civilizacije, a drugi su olakšali širenje ljudskih mogućnosti, čije se granice i dalje stalno pomiču.

Poredak izuma prema važnosti teško je odrediti glavna

jer su neki od njih toliko važni _____

da su zaslužni za stvaranje današnje civilizacije _____

a drugi su olakšali širenje ljudskih mogućnosti _____

čije se granice i dalje stalno pomiču _____

4	
---	--

9. Odredi službu riječi u rečenici.

Edisonovi izumi predstavljaju važan doprinos čovječanstvu, a mnogi su zaštićeni patentima.

predikati: _____, _____

subjekti: _____, _____

priložna oznaka: _____

5	
---	--

11	
----	--

10. Razvrstaj imena iz teksta.

Ručala sam s mladim istraživačima Grpcem i Pužem u poznatome restoranu s pogledom na čitav Kvarnerski zaljev. Razgovarali smo o njihovu zajedničkom istraživačkom radu povezanome uz Rječinu, čiji se izvor, pod liticom brda Kičaja, upotrebljava za vodoopskrbu Rijeke.

antroponimi: _____, _____

hidronimi: _____, _____

ojkonim (ekonim): _____

oronim: _____

6	
---	--

11. Napiši tražene glagolske oblike.

Danas svi mediji _____ o tome da su mladi istraživači,
(*izvješćivati*, prezent)

_____ gradsku vlast za potporu, otkrili da _____
(*moliti*, gl. prilog sadašnji) (_____ (*otići*, kondicional II.)

na najpoznatiju svjetsku smotru patenata da su imali sredstava.

3	
---	--

12. Rastavi dvosložne riječi iz rečenice na slogove služeći se spojnicama.

Nemoj mijenjati oblik riječi.

Po definiciji izum je originalno rješenje tehničkoga problema definirano i potvrđeno službenim dokumentom (tzv. patentom) ureda za zaštitu intelektualnoga vlasništva. Priličan se broj izuma iskorištava u komercijalne svrhe.

_____, _____

2	
---	--

11	
----	--

13. Napiši zadane oblike ili izvedenice tako da rečenice budu smislene.

Čitavo je **1)** _____ danas začuđeno gledalo velikoga znanstvenika
(*se/o*, umanjenica)

koji je sjeo u **2)** _____ pred našom crkvom i divio se
(*žbun*, zbirna imenica)

3) _____ Sunca. Očekivali su, naime, **4)** _____
(*zalazak*, D jd.) (strog, komparativ)

čovjeka koji će svojim autoritetom i inovacijama potaknuti stanovnike da usvoje

zdravije **5)** _____ navike.
(*prehrana*, pridjev)

5	
---	--

14. Napiši glasovne promjene koje su se dogodile u podcrtanim riječima. Pripazi na redoslijed glasovnih promjena.

Premda niži rastom i s trbuščićem, mladi znanstvenik izgledaše graciozno. Njegov karakter i držanje odavahu čovjeka koji je vrlo odlučan. Za njim pomoćnici vucijahu prtljagu, koje bijaše mnogo i koja očito bijaše vrlo teška – krila je, saznasmo uskoro, znanstvenikov najnoviji izum. Činilo se gotovo kao seoba naroda.

niži _____

trbuščićem _____

odlučan _____

vucijahu _____

teška _____,

seoba _____

7	
---	--

12	
----	--

15. Napiši koliko je naglasnih cjelina u sljedećoj rečenici.

Mendelov je laboratorij bio samostanski vrt, a njegov glavni ispitanik skromni grašak.

1	
---	--

16. Riješi sljedeće zadatke.

Podatak da je u proteklih pedeset godina čak četrnaest Nobelovih nagrada iz područja prirodnih znanosti dodijeljeno za ona znanstvena otkrića koja su povezana uz lasere govori nam koliko je važno otkriće lasera!

a) Rastavi podcrtane riječi na morfeme služeći se spojnicama.

Nobelovih _____

dodijeljeno _____

otkrića _____

važno _____

b) Napiši tvorbenu i oblikotvornu osnovu riječi *Nobelovih*.

tvorbena osnova: _____

oblikotvorna osnova: _____

c) Odredi sve glasovne promjene do kojih je došlo u riječi *otkrića*.

_____, _____

8	
---	--

9	
---	--

17. Pozorno pročitaj sljedeći hrvatski srednjovjekovni tekst i odgovori na pitanja koja se na njega odnose.

Red i zakon od primljenja na dil dobroga činenja sestar naših reda svetoga otca našega Dominika.

Najprija prijura na glas od zvonca kapitula njih jima sazvati sve sestre zajedno i postaviti je u misto kako je koja dostojna po početnju i po starišini. – Drugo: jima više učiniti [s] sestrami starimi, ke jesu od vića i ke jimaju glas po zakonu redovskom u kapituli, ako jest takova žena da se jima primiti na pomoć duhovnu i na dil dobroga činenja svetoga reda našega.

a) Kojim je pismom napisan izvorni tekst? _____

b) U kojemu je stoljeću napisan izvorni tekst? _____

c) Kakav je odraz jata u tekstu? _____

d) Komu je bio namijenjen izvorni tekst?

4	
---	--

4	
---	--

Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora u zadatcima od 18. do 20.

18. Koja od sljedećih tiskanih knjiga nije inkunabula?

- a) *Misal po zakonu rimskoga dvora*
- b) *Baromićev brevijar*
- c) *Oficij rimski / Oficij blaženije Devi Marije*
- d) *Spovid općena*

1	
---	--

19. Koja je od sljedećih riječi točno naglašena?

- a) izumitelj
- b) inovàcija
- c) tehnòlogija
- d) òsmisliti

1	
---	--

20. U kojoj je od sljedećih rečenica podcrtana riječ točno naglašena?

- a) Prijava nije vâljala jer je riječ o plagijatu.
- b) Izumi koji štite usjeve od grâda vrlo su važni.
- c) Za uspjeh nije dovoljan sâmo dobar plan.
- d) Ideja mu je sinula dok je sjedio ispred bâra.

1	
---	--

3	
---	--

Pozorno pročitaj sljedeći tekst. Svaki je odlomak teksta obrojčen radi lakšega snalaženja u tekstu. Napiši odgovore na crte u zadatcima od 21. do 24. Zaokruži slovo uz točan odgovor u zadatku 25.

Rad treba biti igra

Samira Far 🕒 3 min 23. 6. 2020.

(1) Govor o ulozi igre u nastanku inovacija koji je Steven Johnson održao na TED-u podsjeća nas kako je u organizacijsku kulturu i stalno obrazovanje zaposlenika važno implementirati vrijednosti igre i slobodnoga izražavanja. Zaigranost je ono što kreativnost održava živom. „Nužnost nije uvijek majka izuma. Inovacije mnogo češće proizlaze iz zaigranoga stanja duha, koji prirodno teži istraživanju novih mogućnosti u svijetu. A to istraživanje razlog je što su mnoga iskustva koja su započela jednostavnim užitkom i zabavom na kraju dovela do velikih otkrića.”

(2) Možda se sjećate, ako ste slični meni, koliko ste naporno učili za neki ispit kako biste ostvarili svoj cilj i dobili najvišu ocjenu, a zatim toga istog dana zaboravili na sve i predali se zabavi, igri ili nekomu putovanju. Gotovo je nemoguće sjetiti se svih podataka koje smo trebali memorirati i usvojiti u školi ili na fakultetu. Umjesto toga, ono čega se najviše sjećamo naša su iskustva, osjećaji i vrijeme u kojemu smo istraživali nepoznato. Sjećamo se tih iskustava jer smo u to vrijeme bili aktivni, prisutni u trenutku i znatiželjni. Ta tri elementa izvrstan su temelj za nastanak inovacija koje imaju revolucionarnu važnost i koje će pomoći društvu da napreduje. Tako je Tom Blake, jedan od najutjecajnijih surfera svih vremena, jednom izjavio kako mu je prvi val bio pravo otkriće. „Nikad nisam iskusio takvu kontrolu i osjećaj zadovoljstva”, rekao je nakon što je 1935. godine pronašao napušten gliser i eksperimentirao njime želeći svoje surfanje podići na novu razinu. Ono čemu se tada s takvim oduševljenjem posvetio, postalo je dominantno u dizajnu surferske daske u sljedećih 35 – 40 godina i preobrazilo je čitav sport.

(3) Problem s kojim se većina organizacijskih kultura suočava jest doživljavanje igre i rada suprotnim pojmovima. Podatak da je u proteklih pedeset godina čak četrnaest Nobelovih nagrada iz područja prirodnih znanosti dodijeljeno za znanstvena otkrića koja su povezana s laserima govori nam koliko je važno otkriće lasera! Takva polarizacija prouzročuje fragmentaciju pažnje i gubitak povezanosti sa svojim istraživačkim, znatiželjnim ja. Rad treba biti igra, a igra treba biti rad. Pojmovima rada i igre suprotni su pojmovi dosade i otpora. Ako promatrate rad i igru kao nerazdvojne i isprepletene pojmove, bit ćete usklađeni s onime što radite. Ako to jedinstvo ne osjećate u svojem poslu, možda bi bilo dobro da razmislite o promjeni i načinu da ga ostvarite u svojem životu – makar to značilo i promjenu industrije u kojoj sad radite. Ako ste vođa tima u kojemu se osjeća stagnacija i nedostatak kreativnosti, vrijeme je da otpustite kritički stav prema igri u poslovnome okružju. Osuđivanje razigranosti

uništava *mindset* koji omogućava da se rad i igra stope u jedno. Pristup „prvo posao, a zatim igra” danas je uistinu *passé*.

(4) Kad stvarate prostor, važno je znati da se to ne odnosi samo na fizički prostor. Nije dovoljno samo odmaknuti se od stola i prijeći u veći prostor u kojemu su mogući interaktivan rad i igra, nego je važno stvoriti i emocionalni prostor. Stvoriti emocionalni prostor znači dopustiti sebi i drugima da pogriješe te biti spreman učiti iz pogrešaka. To podrazumijeva poticanje radoznalosti, a ne kritičko prosuđivanje. Osvijestite svoje stavove i pogledajte isključujete li sebe iz igre zbog straha od pogreške.

(5) Sljedeći je ključni faktor ne biti opterećen ciljevima i umjesto toga usredotočiti se na proces, pomicanje granica i postavljanje pitanja. Ako je ostvarenje ciljeva jedina stvar koja u članovima vašega tima budi odgovornost, možda biste trebali drukčije definirati rad zaposlenika. Umjesto da razmišljate o zaposleniku kao o nekome tko dolazi na radno mjesto samo radi obavljanja posla, pokušajte ga promatrati kao nekoga tko dolazi na posao da razvija i upotrebljava svoje jedinstvene perspektive i vještine.

(6) Ljudi na različite načine dolaze do novih spoznaja i otkrića. I to je ono što svaku osobu čini jedinstvenom. Podsjetite članove svojega tima da njihov jedinstveni način promatranja svijeta može doprinijeti stvaranju okružja otvorenoga za inovacije koje će omogućiti podizanje ljestvice postojećih standarda. Kako je rekao Johnson u svojem govoru, „budućnost ćete pronaći tamo gdje se ljudi najviše zabavljaju”, a preduvjet je za igru da svatko može biti ono što jest.

(prema: *poduzetnik.biz* i Steven Johnson, *The playful wonderland behind great inventions*)

21. Napiši broj odlomka teksta (1 – 6) uz odgovarajući naslov (A – E). Dva su naslova viška i ne trebaš ih upotrijebiti.

- A Ključ je u individualnosti _____
- B Najnovije inovacije u svijetu surfanja _____
- C Stvaranje inkluzivnoga i poticajnoga okružja _____
- D *Igrom protiv rada ili igrom za rad* _____
- E Igrom do napretka _____
- F Intrinzičnom motivacijom do inovacije _____
- G Bez zabave nema sutrašnjice _____
- H Put je važniji od odredišta _____

6	
---	--

6	
---	--

22. Napiši hrvatski sinonim podcrtane riječi u sljedećoj rečenici tako da se značenje rečenice ne promijeni. Sinonim ne smije biti stranoga podrijetla.

Govor o ulozi igre u nastanku inovacija koji je Steven Johnson održao na TED-u podsjeća nas kako je u organizacijsku kulturu i stalno obrazovanje zaposlenika važno implementirati vrijednosti igre i slobodnoga izražavanja.

1	
---	--

23. Na što se odnosi podcrtani izraz u sljedećoj rečenici u trećemu odlomku?

Ako to jedinstvo ne osjećate u svojem poslu, možda bi bilo dobro da razmislite o promjeni i načinu da ga ostvarite u svojem životu – pa makar to značilo i promjenu industrije u kojoj sada radite.

1	
---	--

24. Što znači oznaka ⌚ 3 min na početku teksta?

1	
---	--

25. Kojoj vrsti teksta prema sadržaju pripadaju treći, četvrti, peti i šesti odlomak?

- a) opisnome b) pripovjednome c) izlagačkome d) upućivačkome

1	
---	--

4	
---	--